

వరలక్ష్మీ వ్రతకల్పము

ఇంటిలో ఈశాన్య మూలలో ఫలమును శుద్ధి చేసి, అలికి, బియ్యపు పిండితోగాని, రంగుల చూర్ణములతో గాని, ముగ్గులు పెట్టి, దైవస్థాపన నిమిత్తమై ఒక పీటను వేయాలి. పీట మరీ ఎత్తుగాగాని, మరీ పల్లముగా గానీ ఉండకూడదు. పిదప ఆ పీటకు కూడా చక్కగా పసుపురాసి, కుంకుమతో బొట్టుపెట్టి, వరి పిండి (బియ్యపుపిండి) తో ముగ్గు వేయాలి. సాధారణంగా అష్టదశపద్యాన్నే వేస్తారు. పూజ చేసేవారు తూర్పుముఖంగా కూర్చోవాలి. ఏ దైవాన్ని పూజించబోతున్నారో ఆ దైవంయొక్క ప్రతిమనుగాని, చిత్రపటమునుగాని ఆ పీటపై ఉంచాలి. ముందుగా పసుపుతో గణపతిని తయారు చేసి (పసుపును షుమారు అంగుళం సైజులో త్రికోణ ఆకృతిలో ముద్దగాచేసి), దానికి కుంకుమ బొట్టు పెట్టి, పిదప ఒక పళ్ళెంలోగాని, క్రొత్త తుండుగుడ్డమీదగాని బియ్యం పోసి దానిపై ఒక తమలపాకునుంచి, అందు పసుపు గణపతినుంచి అగరువత్తులు వెలిగించాలి. (ఏ దేవునికి సంబంధించిన వ్రతము చేయుచున్నను ముందు గణపతిని పూజించి పిమ్మట ఆ దేవుని పూజించవలెను) దీపారాధన నైఋతి దిశలో చేయవలెను. ఇప్పుడు ఈ వరలక్ష్మీ పూజకు కావలసిన వస్తువులను అమర్చుకోవాలి. పూజకు కావలసిన వస్తువులు-దీపారాధన విధానము :దీపారాధన చేయుటకు కుంది (ప్రమిద) వెండిదిగాని, ఇత్తడిదిగాని, మట్టిదిగాని వాడవచ్చును. కుందిలో 3 అర్ధవత్తులు 1 కుంభ వత్తి (మధ్యలో) వేసి నూనెతో తడుపవలెను. ఇంకొక అర్ధవత్తి నూనెతో తడిపి ఏకహారతిలో (కర్పూర హారతికి వాడే వస్తువు) వేసి ముందుగా ఏకహారతిలో వేసిన వత్తిని అగ్నిపూర్ణతోవెలిగించి, వెలిగించినవత్తితోకుందిలోని అర్ధవత్తి 1 కుంభవత్తి వెలిగించవలెను. తర్వాత చేయి కడుక్కుని నూనె కుంది నిండావేసి పిదప ఆ కుందికి మూడు చోట్ల కుంకుమఅలంకారముచేయవలెను. తర్వాత అక్షతలువేసిదీపారాధననులక్ష్మీస్వరూపముగా భావించి నమస్కారము చేయవలెను. కుందిలో మిగిలిన రెండు అర్ధవత్తులు పూజా సమయంలో ధూపము చూపిన తరువాత దీపము చూపించుటకు వాడవలెను. దీపారాధనకు నువ్వులనూనెగాని, కొబ్బరినూనెగాని, ఆవునెయ్యిగాని వాడవచ్చును. మనము ఆచమనము చేసినటువంటిపంచపాత్రలోని నీళ్లు దేవునిపూజకునినియోగించరాదు. పూజకు విడిగా ఒకగ్లాసుగాని, చెంబుగాని తీసుకొని దానిలో శుద్ధ జలమును పోసి ఆ చెంబునకు కలశారాధన చేసి ఆ నీళ్లు మాత్రమే దేవుని పూజకు ఉపయోగించవలెను.

వరలక్ష్మీ వ్రతకల్పము

శ్రీ వరలక్ష్మీ వ్రతమునకు తీసుకొనవలసిన ముఖ్య వస్తువులు : వరలక్ష్మీదేవి బొమ్మ (శక్త్యనుసారముగా బంగారు కాని వెండికాని) లేదా చిత్రపటము, వరలక్ష్మీదేవిని కొందరు కొబ్బరికాయకు పసుపు పూసి, బొట్టుపెట్టి కలశంపై పెట్టి పూజిస్తారు. మరికొందరు ఈవిధంగా తయారుచేసి పూజిస్తారు. కొబ్బరికాయకు పీచు తీసి కాయను బాగా గీసి నున్నగా చేసి, తొడిమను పైకి వచ్చేలా వుంచుకొని, పసుపు రాసి గోధుమ, మైదా లేదా పసుపుముద్దతో చేసిన ముక్కు, చెవులు అమర్చి, కాటుకను పుల్లతో తీసుకొని కళ్ళు, కనుబొమలను గీసి, కళ్ల లోపల నానబెట్టిన సుద్దముక్కతో తెలుపురంగు గీసి మరల కనుపొపకు కాటుకను మధ్యలో గుండ్రముగా పెట్టి, నోరు తిలకముతో గాని లిప్స్టిక్తో గాని పెట్టి, ఈ బొమ్మను పెద్ద చెంబుపైగాని, బిందెపైగాని అమర్చుతారు. కొత్త జాకెట్టు గుడ్డను త్రిభుజాకారములో మడచి పైన తొడిమకు తొడుగుతారు. కొత్త చీరను కట్టి, ఆభరణములతో అలంకరించి ఈవిధంగా చేసిన బొమ్మను వరలక్ష్మీదేవిగా భావించి పూజిస్తారు.

ఇంకను పూజకు కావలసిన వస్తువులు : పూజకు బంగారుకాని, వెండితోకాని చేసిన కాసు (దీనిని కొందరు ప్రతి సంవత్సరము కొత్తది తీసుకొని దేవివద్ద వుంచి పూజిస్తారు. కొందరు ఒకసారి తీసుకున్నదే ప్రతి సంవత్సరము దేవివద్ద వుంచి పూజిస్తారు) ధూపమునకు సాంబ్రాణి, అగరుబత్తి, దీపారాధనకు కుందిలు, అగ్గిపెట్టె, ఆవునెయ్యి, పత్తితో చేసిన వత్తులు మరియు అక్షతలు (పసుపుతో కలిపిన బియ్యం కొద్దిగా), పసుపు, కుంకుమ, పువ్వులు, గంధం, హారతి కర్పూరము, పళ్లు, కొబ్బరికాయలు, తోరములు (దారమును తొమ్మిది వరుసలుగా తీసి పసుపు రాసి తొమ్మిది చోట్ల పువ్వులతో తొమ్మిది ముడులు వేసి సిద్ధముగా వుంచుకొనవలెను. నివేదనకు స్త్రీదేవతారాధనకు ప్రత్యేకంగా చలిమిడి (బియ్యంపిండి, బెల్లంతో చేస్తారు) పానకం (శుద్ధమైన నీటిలో బెల్లం కలిపి ఏలక్కాయ పొడి, మిరియాల పొడి కొద్దిగా కలుపుతారు) మహానైవేద్యము కొరకు మంచి భక్ష్యములతో కూడిన భోజనము. తొమ్మిది రకాల పిండివంటలను తయారుచేసి నైవేద్యము పెట్టిన తరువాత తొమ్మిది రకముల పిండివంటలు రకమునకు తొమ్మిది చొప్పున పళ్ళెములో వుంచి, దానిపై తోరమును, తాంబూలమును (3 తమలపాకులు, వక్క, పండు, పువ్వులు) పెట్టి ముత్తైదువునకు వాయనము ఇవ్వవలెను (శక్తి వున్నవారు జాకెట్టుగుడ్డ కూడ పెట్టవచ్చును).వ్రతము పూర్తి అయిన తరువాత ఆరోజు సాయంత్రము వీలైనచో కొందరుముత్తైదువలను పిలిచి తాంబూలము ఇస్తారు.

వరలక్ష్మీ వ్రతకల్పము

ఇవన్నియు అమర్చుకొనిన తరువాత పూజకు సిద్ధము చేసుకొనిన పిమ్మట యజమానులు (పూజచేసేవారు) ఈ దిగువ కేశవనామాలను స్మరిస్తూ ఆచమనం చేయాలి. ఈ నామములు మొత్తం 24 కలవు.

1. 'ఓం కేశవాయ స్వాహా' అని చెప్పుకుని చేతిలో నీరు తీసుకొని లోనికి తీసుకోవాలి.
 2. 'ఓం నారాయణాయ స్వాహా' అనుకుని ఒకసారి
 3. 'ఓం మాధవాయ స్వాహా' అనుకుని ఒకసారి జలమును పుచ్చుకోవలెను. తరువాత
 4. 'ఓం గోవిందాయ నమః' అని చేతులు కడుగుకోవాలి.
 5. 'విష్ణవే నమః' అనుకుంటూ నీళ్ళు త్రాగి, మధ్య వ్రేలు, బొటనవ్రేళ్లతో కళ్ళు తుడుచుకోవాలి.
 6. 'ఓం మధుసూదనాయ నమః' అని పై పెదవిని కుడినుంచి ఎడమకి నిమురుకోవాలి.
 7. 'ఓం త్రివిక్రమాయ నమః' క్రింది పెదవిని కుడినుంచి ఎడమకి నిమురుకోవాలి.
 - 8,9. 'ఓం వామనాయ నమః' 'ఓం శ్రీధరాయ నమః' ఈ రెండు నామాలు స్మరిస్తూ తలపై కొంచెం నీళ్ళు చల్లుకోవాలి.
 10. ఓం హృషీకేశాయ నమః ఎడమ చేతితో నీళ్ళు చల్లాలి.
 11. ఓం ఏద్యనాథాయ నమః పాదాలపై ఒక్కొక్క చుక్క నీరు చల్లుకోవాలి.
 12. ఓం దామోదరాయ నమః శిరస్సుపై జలమును ప్రోక్షించుకోవలెను.
 13. ఓం సంకర్షణాయ నమః చేతివ్రేళ్ళు గిన్నెలా వుంచి గడ్డము తుడుచుకోవలెను.
 14. ఓం వాసుదేవాయ నమః వ్రేళ్లతో ముక్కును వదులుగా పట్టుకోవలెను.
 - 15,16. ఓం ప్రద్యుమ్నాయ నమః ఓం అనిరుద్ధాయ నమః నేత్రాలు తాకవలెను.
 - 17,18. ఓం పురుషోత్తమాయ నమః ఓం అధోక్షజాయ నమః రెండు చెవులూ తాకవలెను.
 - 19,20. ఓం నారసింహాయ నమః ఓం అచ్యుతాయ నమః బొడ్డును స్పృశించవలెను.
 21. ఓం జనార్దనాయ నమః చేతివ్రేళ్లతో వక్ష స్థలం, హృదయం తాకవలెను.
 22. ఓం ఉపేంద్రాయ నమః చేతి కొనతో శిరస్సు తాకవలెను.
 - 23,24. ఓం హరయే నమః ఓం శ్రీకృష్ణాయ నమః
- కుడి మూపురమును ఎడమ చేతితోను, ఎడమ మూపురమును కుడిచేతి ఆచమనము చేసిన తరువాత వెంటనే సంకల్పము చెప్పుకోవలెను.
- ఆచమనము అయిన తరువాత, కొంచెం నీరు చేతిలో పోసుకుని నేలపై చిలకరించుతూ ఈ శ్లోకము పఠించవలెను.

వరలక్ష్మీ వ్రతకల్పము

శ్లో॥ ఉత్తిష్ఠంతు భూత పికాదాః యేతే భూమిభారకాః

యేతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే ॥

వ్రాణాయామమ్యు : ఓం భూః - ఓం భువః ఓం సువః - ఓం మహాః - ఓం జనః ఓం తపః

- ఓం సత్యం - ఓం తత్ సవితరుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య దీమహిధియోయోనః

ప్రచోదయాత్- ఓం ఆపోజ్యోతిరపోమ్పతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోం అని సంకల్పము

చెప్పుకొనవలెను.

సంకల్పము : మమ ఉపాత్త సమస్త దురితక్షయ ద్వారా శ్రీ పరమేశ్వర ముద్దిశ్య

శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం శుభే శోభన ముహూర్తే ఆద్య బ్రహ్మణః (ఇక్కడ శ్రీ మహావిష్ణో

రాజ్జయా అని కూడా చెప్పవచ్చు) ద్వితీయ పరార్థే శ్వేత వరాహ కల్పే వైవస్వత

మన్వంతరే కలియుగే ప్రథమపాదే జంబూ ద్వీపే భరతవర్షే భరత ఖండే మేరోర్దక్షిణ

దిగ్పాకే శ్రీశైలస్య ఈశాన్య ప్రదేశే (మనకు శ్రీశైలము ప్రధాన క్షేత్రము కావున మనము

శ్రీశైలమునకు ఏ దిక్కున ఉన్నామో ఆ దిక్కు చెప్పుకొనవలెను), కృష్ణా గోదావర్యోః

మధ్యప్రదేశే(మనం ఏ ఏనదులకుమధ్యనఉన్నామోఆయానదుల పేర్లుచెప్పుకొనవలెను),

శోభన గృహే (అద్దె ఇల్లు అయినచో వసతిగృహే అనియు,సొంత ఇల్లయినచో స్వగృహే

అనియు చెప్పుకొనవలెను), సమస్తదేవతా బ్రాహ్మణ హరిహర సన్నిధౌ ఆస్మిన్

వర్తమానే వ్యావహారిక చాంద్రమానేనసంవత్సరే, (ఇక్కడ తెలుగు సంవత్సరమను

అంటే పూజ చేయునపుడు ఏ సంవత్సరము జరుగుచున్నదో ఆ సంవత్సరము యొక్క

పేరునుచెప్పుకొనవలెను),.....ఆయనే(సంవత్సరమునకురెండుఆయనములు-ఉత్తరాయణము,

దక్షిణాయనము. జనవరి 15 మకర సంక్రమణం మొదలు జూలై 14 కర్కాటక

సంక్రమణం వరకు ఉత్తరాయణము, జూలై15 కర్కాటక సంక్రమణం నుండి మరల

జనవరి 14 పెద్దపండుగ అనగా మకర సంక్రమణం వరకు దక్షిణాయనం. పూజచే

యునపుడు ఏ ఆయనము జరుగుచున్నదో దానిని చెప్పవలెను)... ఋతుః, (వసంత,

గ్రీష్మ, వర్ష మొ॥ ఋతువులలో పూజ సమయములో జరుగుచున్న ఋతువుపేరు)....

మాసే,(వైశ్ర,వైశాఖమొ॥పన్నెండుమాసములలో పూజ సమయములో జరుగుచున్న

మాసం పేరు)పక్షే, (నెలకు రెండు పక్షములు పౌర్ణమికి ముందు శుక్లపక్షము,

అమావాస్యకు ముందు కృష్ణపక్షములు వీటిలో పూజ జరుగుచున్న సమయమున గల

పక్షము పేరు)తిథౌ, (ఆరోజు తిథి)....వాసరే(ఆరోజు ఏ వారమనదీ చెప్పుకొని)

శుభనక్షత్ర, శుభయోగే,

వరలక్ష్మీ వ్రతకల్పము

శుభకరణేవంగుణవిశేషణవిశిష్టాయాంశుభతిథౌమమఉపాత్త సమస్త దురితక్షయద్వారా
శ్రీ పరమేశ్వర ముద్దిశ్య శ్రీ పరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం పురుషులైనచో శ్రీమాన్
గోత్రస్య..... నామధేయః, శ్రీమత్యః, గోత్రస్య, నామధేయస్య అనియు, స్త్రీలైనచో
శ్రీమతి, గోత్రవతి, నామధేయవతి, శ్రీమత్యాః, గోత్రవత్యాః, నామధేయవత్యాః అనియు
(పూజచేయువారి గోత్రము, నామము చెప్పి) నామధేయస్యః దర్శపత్నీ సమేతస్య
(పురుషులైనచో) మమ సహకుటుంబస్య, క్షేమ సైర్య వీర్య విజయ ఆభయ ఆయురారో
గ్య ఐశ్వర్యాభి వృద్ధ్యర్థం, మమ ధర్మార్థ కామమోక్ష చతుర్విధ ఫలపురుషార్థ సిద్ధ్యర్థం,
పుత్రపౌత్రాభి వృద్ధ్యర్థం సకలవిధ మనోవాంఛాఫలసిద్ధ్యర్థం, సర్వాభీష్ట సిద్ధ్యర్థం అని
(స్త్రీలు మాత్రము పూజ చేసుకొనునపుడు) అఖండిత సర్వవిధ సుఖసౌభాగ్య సంతతి
అయుః ఆరోగ్య ఐశ్వర్యాః అభివృద్ధ్యర్థం అని (దంపతులు కూర్చొని చేసుకొనునపుడు)
శ్రీ వరలక్ష్మీ దేవతా ముద్దిశ్య వరలక్ష్మీ దేవతా ప్రీత్యర్థం (ఏ దేవుని పూజించుచున్నామో
ఆ దేవునియొక్క పేరు చెప్పుకొని) కల్పోక్త ప్రకారేణ యావచ్చక్తి (నాకు తోచిన రీతిలో,
నాకు తోచిన నియమములతో, నాకు తోచినవిధముగా, భక్తి శ్రద్ధలతో
సమర్పించుకొంటున్న పూజ) ధ్యానావాహనాది షోడశోపచార పూజాం కరిష్యే. తథంగ
కలశపూజాం కరిష్యే || పిదప కలశారాధనను చేయవలెను.
కలశపూజను గూర్చిన వివరణ : వెండి, రాగి, లేక కంచు గ్లాసులు (లేదా పంచస్మాత్రలు)
రెండింటిలో శుద్ధ జలమును తీసుకొని ఒకదానియందు ఉద్ధరిణిని, రెండవదానియందు
అక్షతలు, తమలపాకు, పువ్వు ఉంచుకొనవలెను. రెండవస్మాత్రకు బయట మూడు
వైపులా గంధమును వ్రాసి కుంకమను అద్దవలెను. ఇట్లు చేయునపుడు గ్లాసును
గుండ్రముగా త్రిప్పుచూ గంధమును గాని, కుంకుమనుగాని పూయరాదు. గంధమును
ఉంగరపు వేలితో పూయవలెను. కుంకుమ అక్షతలు వగైరా బొటన, మధ్య, ఉంగరపు
వ్రేళ్లను కలిపి సమర్పించవలెను. యజమానులు (ఒక్కరైతే ఒకరు, దంపతులైతే
ఇద్దరూను) ఆ కలశాన్ని కుడిచేతితో మూసివుంచి, ఇలా అనుకోవాలి. ఈ విధముగా
కలశమునుతయారుచేసి పూజను చేయునపుడు మొదటగా ఈ క్షోకమును చదువవలెను.
మం|| కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠే రుద్రస్సమాశ్చిృతః
మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మమధ్యేమాతృ గణాస్సృతాః ||
ఋగ్వేదో థ యజుర్వేదస్పామవేదోహ్యధర్వణః
అంగైశ్చ సహితాస్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః

వరలక్ష్మీ వ్రతకల్పము

శ్లో॥ గంగైవ యమునేవైవ గోదావరి, సరస్వతీనర్మదా సింధు కావేర్యా జలేస్మిన్
సన్నిధిం కురు ॥

అనే ఈ శ్లోకమును చదువుకొని ఈక్రిందివిధంగా పూజించవలెను. ఏవం కలశ పూజాం
కుర్యాత్. పూజార్థం మమ దురితక్షయకారకాః కలశోదకేన ఓం దేవం సంప్రోక్ష్య
(కలశమందలి ఉదకమును దేవునిపై చల్లాలి), ఓం ఆత్మానం సంప్రోక్ష్య అని (ఆ నీటిని
తనపై చల్లుకోవాలి) ఓం పూజా ద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య (పూజాద్రవ్యములపై కూడా
చల్లాలి) కలశమందలి నీటిని పై మంత్రం చదువుతూ పువ్వుతోగాని, ఆకుతోగానీ చల్లాలి.

మార్గనము : ఓం ఆపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా

యస్మై రేత్సుండరీకాక్షం సబాహ్యభ్యంతరశ్చుచిః

అని పిదప కాసిన అక్షతలు, పసుపు శ్రీవరలక్ష్మీ దేవి ప్రతిమపై వేసి, ఆమెను తాకి
నమస్కరించవలెను.

ప్రార్థన : శ్లో॥ ఏద్మాసనే ఏద్యకరే సర్వలోకైక పూజితే

నారాయణప్రియే దేవి సుప్రీతా భవ సర్వదా

శ్రీ వరలక్ష్మీదేవతాయై నమః ప్రార్థనా నమస్కారం సమర్పయామి అని దేవికి
నమస్కరించవలెను.

ధ్యానము : శ్లో॥ క్షీరోదార్ద్రవ సంభూతే కమలే కమలాలయే

సుస్థిరాభవమేగేహీ సురాసుర నమస్కృతే

శ్రీ వరలక్ష్మీదేవతాయై నమః ధ్యానం సమర్పయామి అని దేవినిమనస్ఫూర్తిగా
ధ్యానించవలెను.

అంకుశంవాక్సూత్రంచ పాశం వీణాంచ ధారిణీమ్ ముకాహార సమాయుక్తం
మోదరూపాం మనోహరామ్ సితేన దర్పణాభేన వస్త్ర్యణో పరిభూషితాః సుస్తనే వేదవే
ద్యాంచ చంద్రార్థకృత శేఖరామ్ జటాకలాసంయుక్తాం పూర్ణచంద్ర నిభాననామ్
త్రిలోచనాం మహాదేవీ స్వర్ణ నూపుర ధారిణీమ్ కటకై స్వర్ణరత్నా ద్వైర్ముక్తావలయ
భూషితాం, కంఠుకంఠీం సుతామ్రోషీం సర్వాభరణ భూషితామ్ కేయూరైర్మౌళిద్యైశ్చ
ద్యోతయంతీ జగత్రయమ్ శబ్ద బ్రహ్మత్మికాం దేవీ ధ్యాన కర్మ సమాహితః ఓం శ్రీ
వరలక్ష్మీ దేవ్యై నమః ధ్యానయామి అని శ్రీ వరలక్ష్మీ దేవిని ధ్యానం చేయవలెను. ఏమ్మట
షోడశోపచార పూజ చేయవలెను.